

LUẬT THANH NIÊN NĂM 2020 - ĐỔI MỚI PHÁP LUẬT VỀ VẤN ĐỀ THANH NIÊN

TRẦN ANH TUẤN*

Thanh niên là lực lượng đóng vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển của bất kỳ quốc gia nào trên thế giới. Nhằm tạo điều kiện cho thanh niên phát triển, năm 2005, Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XI đã ban hành Luật Thanh niên. Qua 15 năm thi hành, Luật Thanh niên năm 2005 đã bộc lộ những hạn chế, bất cập. Tại phiên họp ngày 16/6/2020, kỳ họp thứ 9 Quốc hội khóa XIV đã biểu quyết thông qua Luật Thanh niên năm 2020 - đây là một sự đổi mới của pháp luật về vấn đề thanh niên.

Từ khóa: Quản lý nhà nước; Luật Thanh niên; đổi mới của pháp luật; vấn đề thanh niên; công tác thanh niên.

Youth is a crucial force in the development of any country in the world. In order to create favorable conditions for young people to develop, the Eleventh National Assembly of the Socialist Republic of Vietnam promulgated the Youth Law in 2005. After 15 years of implementation, the 2005 Youth Law has revealed its inadequacies and shortcomings. The Ninth session of the Fourteenth National Assembly voted on and approved the 2020 Youth Law on June 16, 2020 which brings changes in the legislation on youth issues.

Key words: State management; Youth Law; changes in the legislation; youth issues; youth work.

NGÀY NHẬN: 08/5/2020 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 05/6/2020 NGÀY DUYỆT: 16/7/2020

Thanh niên là lực lượng đóng vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển của bất kỳ quốc gia nào trên thế giới, đến nay đã có 142/196 quốc gia có chính sách riêng về thanh niên và 43/196 quốc gia đã ban hành *Luật Thanh niên*¹. Tại Việt Nam, Nhà nước ta rất coi trọng vai trò xung kích, đi đầu của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Việc *Luật Thanh niên* năm 2020 thay thế *Luật Thanh niên* năm 2005 với tỷ lệ số phiếu biểu quyết thông qua đạt 91,3% và có hiệu lực thi hành từ ngày

01/01/2021 là minh chứng cho điều đó.

1. Đổi mới về tư tưởng trong xây dựng pháp luật về thanh niên

Xuất phát từ thực trạng của pháp luật về thanh niên và yêu cầu, bối cảnh chung hiện nay, tư tưởng chỉ đạo trong *Luật Thanh niên* năm 2020 thể hiện ở những điểm sau:

Một là, *Luật Thanh niên* năm 2020 không chỉ dừng ở các chính sách của Nhà nước;

* TS, Thứ trưởng Bộ Nội vụ

trách nhiệm của Nhà nước, gia đình, nhà trường và xã hội đối với thanh niên mà còn phải quy định rõ trách nhiệm của thanh niên đối với sự tu dưỡng, rèn luyện và học tập, lập thân, lập nghiệp, đối với gia đình, xã hội và Tổ quốc.

Hai là, luật hóa vị trí và vai trò tổ chức nòng cốt của tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản (TNCS) Hồ Chí Minh đã được *Hiến pháp* năm 2013 quy định. Bên cạnh đó là vai trò và trách nhiệm của các tổ chức thanh niên khác trong sự nghiệp phát triển thanh niên.

Ba là, *Luật Thanh niên* năm 2020 được sửa đổi toàn diện thay thế cho *Luật Thanh niên* năm 2005. Đồng thời, quy định rõ các nội dung về quản lý nhà nước (QLNN) đối với thanh niên và trách nhiệm của Chính phủ, Bộ Nội vụ, các bộ, ngành, chính quyền địa phương và các tổ chức, cơ quan trong thực hiện chính sách về thanh niên và phát triển thanh niên.

2. Những nội dung mới của *Luật Thanh niên* năm 2020

Luật Thanh niên năm 2020 đã sửa đổi, bổ sung toàn diện hơn so với *Luật Thanh niên* năm 2005 và được kết cấu gồm 7 chương, 41 điều. Với kết cấu như vậy, *Luật Thanh niên* năm 2020 có những nội dung mới, cơ bản như sau:

Thứ nhất, quy định vai trò, trách nhiệm của thanh niên. Không quy định cụ thể quyền và nghĩa vụ của thanh niên vì thanh niên cũng là công dân Việt Nam mà quyền và nghĩa vụ của công dân Việt Nam đã được *Hiến pháp* quy định.

Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, với tư cách là một công dân, thanh niên có các quyền và nghĩa vụ như một công dân đã được quy định trong *Hiến pháp* và pháp luật. *Luật Thanh niên* năm 2005 có một chương quy định 8 quyền, nghĩa vụ cơ bản của thanh niên nhưng thể hiện theo cách quyền và nghĩa vụ đi liền với nhau, vừa là quyền, vừa là nghĩa vụ, các điều khoản chưa rõ ràng, còn

chung chung. Để sửa chữa và khắc phục nhược điểm đó, *Luật Thanh niên* năm 2020 không quy định cụ thể quyền và nghĩa vụ của thanh niên, mà xây dựng một điều bao quát chung quy định về vai trò, quyền và nghĩa vụ của thanh niên (Điều 4).

Chương II của *Luật Thanh niên* năm 2020 quy định trách nhiệm của thanh niên đối với Tổ quốc, Nhà nước, gia đình, xã hội và bản thân thanh niên để làm cơ sở pháp lý định hướng cho thanh niên rèn luyện, tu dưỡng, phấn đấu nâng cao trách nhiệm đối với dân tộc, đất nước, xã hội, gia đình và đối với chính bản thân thanh niên như Lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Đâu cần thanh niên có, việc gì khó thanh niên làm"² và "Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì. Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà? Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn? Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phấn đấu chừng nào?"³.

Thứ hai, quy định nguyên tắc bảo đảm thực hiện quyền, nghĩa vụ cũng như trách nhiệm của thanh niên và chính sách của Nhà nước đối với thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 đã dành riêng một điều quy định mang tính nguyên tắc bảo đảm thực hiện quyền, nghĩa vụ của thanh niên và chính sách của Nhà nước đối với thanh niên. Trong đó, quy định các nguyên tắc nhằm bảo đảm sự bình đẳng của thanh niên về quyền, nghĩa vụ; không phân biệt dân tộc, giới tính, thành phần xã hội, tín ngưỡng, tôn giáo, trình độ văn hóa, nghề nghiệp; trách nhiệm của Nhà nước, tổ chức, gia đình trong việc tạo điều kiện để thanh niên thực hiện quyền và nghĩa vụ của mình; bảo đảm sự tham gia của thanh niên, tôn trọng thanh niên, lắng nghe thanh niên trong quá trình xây dựng và ban hành chính sách, pháp luật đối với thanh niên với mục tiêu phát triển thanh niên; hỗ trợ, tạo điều kiện cho thanh niên Việt Nam ở nước ngoài tham gia các hoạt động hướng về Tổ quốc và

giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc...

Thứ ba, quy định nguồn lực thực hiện chính sách của Nhà nước đối với thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 đã quy định Nhà nước bảo đảm nguồn lực để xây dựng và tổ chức thực hiện chính sách đối với thanh niên theo quy định của pháp luật. Nguồn tài chính bảo đảm thực hiện chính sách đối với thanh niên gồm ngân sách nhà nước; các khoản ủng hộ, viện trợ, tài trợ và khoản đóng góp hợp pháp khác của các tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân trong nước và nước ngoài. Đây là những căn cứ pháp lý quan trọng để các cơ quan có thẩm quyền bố trí đủ nguồn nhân lực cũng như nguồn kinh phí triển khai chính sách, pháp luật đối với thanh niên trong thời gian tới.

Thứ tư, quy định Tháng Thanh niên và trách nhiệm đối thoại với thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 đã dành một điều để quy định tháng 3 hằng năm là *Tháng Thanh niên* nhằm phát huy tinh thần xung kích, tình nguyện, sáng tạo của thanh niên để tham gia hoạt động vì lợi ích của cộng đồng, xã hội và vận động tổ chức, cá nhân đầu tư, phát triển thanh niên. Đây cũng là tháng để thanh niên cả nước hăng hái thi đua, triển khai nhiều hoạt động sôi nổi, thiết thực, xung kích, tình nguyện, thực hiện các chương trình, phần việc thanh niên, tạo tiền đề quan trọng thúc đẩy phong trào hoạt động của thanh niên trong năm. Đồng thời, cũng là dịp Đảng và Nhà nước tôn vinh những tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc, những tấm gương điển hình, tạo sức lan tỏa trong cộng đồng.

Bên cạnh đó, *Luật Thanh niên năm 2020* dành riêng một điều để quy định việc đối thoại với thanh niên (cụ thể hóa Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) "Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên (CTTN) thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa"). phù hợp với thực

tiên đặt ra nhằm giải quyết các kiến nghị, đề xuất của thanh niên thông qua những hoạt động đối thoại.

Thứ năm, về chính sách của Nhà nước đối với thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 đã tách các chính sách của Nhà nước đối với thanh niên thành một chương riêng để không chồng chéo với các chính sách đã được quy định ở các luật chuyên ngành và bảo đảm tính khả thi cao khi *Luật* được ban hành. Các chính sách của Nhà nước đối với thanh niên quy định trong *Luật Thanh niên* đã được thiết kế theo hướng vừa quy định chính sách khung vừa quy định chính sách cụ thể, có tính chất định hướng trên các lĩnh vực gắn với thanh niên. Trong đó, quy định nguyên tắc định hướng để thực hiện các chính sách làm cơ sở cho việc bảo đảm cho các cơ quan nhà nước có thẩm quyền trong quá trình thực hiện nhiệm vụ theo ngành, lĩnh vực và địa phương tổ chức triển khai thực hiện hoặc lồng ghép trong việc thực hiện chính sách đối với thanh niên về học tập và nghiên cứu khoa học; chính sách về lao động, việc làm; chính sách về khởi nghiệp; chính sách về bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe; chính sách về văn hóa, thể dục, thể thao; chính sách về bảo vệ Tổ quốc.

Đồng thời, đối với một số đối tượng thanh niên có tính "đặc thù", *Luật Thanh niên năm 2020* đã quy định một số chính sách cụ thể với các nhóm đối tượng: thanh niên xung phong; thanh niên tình nguyện; thanh niên có tài năng; thanh niên là người dân tộc thiểu số; thanh niên từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi để hỗ trợ, tạo điều kiện cho nhóm yếu thế phát triển và phát huy nhóm thanh niên tích cực, tạo cơ hội bình đẳng cho mọi đối tượng thanh niên.

Thứ sáu, về trách nhiệm của các tổ chức thanh niên.

Kế thừa *Luật Thanh niên năm 2005*, *Luật Thanh niên năm 2020* đã dành một chương

quy định về tổ chức thanh niên, trong đó quy định vị trí, vai trò của tổ chức thanh niên, mà chủ đạo là Đoàn TNCS Hồ Chí Minh; quy định trách nhiệm của tổ chức thanh niên đối với thanh niên, đặc biệt là đã có một điều quy định chính sách của Nhà nước đối với tổ chức thanh niên để tạo điều kiện, hỗ trợ cho các tổ chức thanh niên hoạt động.

Thứ bảy, về trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức xã hội, tổ chức kinh tế, nhà trường, gia đình đối với thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 dành một chương quy định về trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức xã hội, tổ chức kinh tế, nhà trường, gia đình đối với thanh niên với mục đích tạo nền tảng pháp lý quy định trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức xã hội, tổ chức kinh tế trong việc phối hợp bảo vệ, chăm sóc, tạo điều kiện cho thanh niên thực hiện quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm của mình; tạo điều kiện cho thanh niên được học tập, lao động an toàn, phát triển thể lực, trí tuệ, tham gia các hoạt động văn hóa, thể dục, thể thao, chăm sóc, bảo vệ sức khỏe; đồng thời, tạo điều kiện cho tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam thành lập nhằm bảo vệ lợi ích hợp pháp, chính đáng của thanh niên. Bên cạnh đó, các quy định của *Luật Thanh niên* năm 2020 cũng quy định rõ trách nhiệm của cơ sở giáo dục, của gia đình trong việc chăm lo, bảo đảm cho thanh niên được học tập, phát triển tài năng; được giáo dục, rèn luyện nhân cách, đạo đức, chăm sóc rèn luyện sức khỏe, định hướng nghề nghiệp, lao động việc làm.

Thứ tám, QLNN về thanh niên.

Luật Thanh niên năm 2020 quy định nội dung QLNN về thanh niên với 8 nhiệm vụ cụ thể. Giao trách nhiệm cho Chính phủ thống nhất QLNN về thanh niên; quy định trách nhiệm của Chính phủ trong việc bảo đảm hiệu lực, hiệu quả thực hiện các nội dung QLNN về thanh niên, bảo đảm cơ chế và

biện pháp phối hợp giữa các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, chính quyền địa phương và tổ chức có liên quan trong việc xây dựng, thực hiện chính sách, pháp luật đối với thanh niên nhằm bảo đảm xây dựng và thực hiện các mục tiêu, chỉ tiêu phát triển thanh niên trong chiến lược, chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội hằng năm và từng giai đoạn.

Quy định 8 nhiệm vụ của Bộ Nội vụ - cơ quan chịu trách nhiệm trước Chính phủ thực hiện QLNN về thanh niên. Quy định trách nhiệm của các bộ, cơ quan ngang bộ trong việc thực hiện nhiệm vụ QLNN về thanh niên theo ngành và lĩnh vực. Quy định trách nhiệm của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh trong việc thực hiện nhiệm vụ QLNN về thanh niên và việc tổ chức triển khai chính sách, pháp luật đối với thanh niên tại địa phương.

3. Một số nhiệm vụ cần làm để triển khai thực hiện *Luật Thanh niên*

Để đưa *Luật Thanh niên* năm 2020 và các chính sách, pháp luật đối với thanh niên vào cuộc sống, cần thực hiện tốt một số nhiệm vụ sau:

Một là, Bộ Nội vụ chủ trì tham mưu cho Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ ban hành kế hoạch tổ chức triển khai *Luật Thanh niên* năm 2020. Trong đó, phân công rõ trách nhiệm của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ trong việc tổ chức triển khai *Luật Thanh niên*; nhất là việc xây dựng, ban hành văn bản quy định chi tiết *Luật Thanh niên* một cách kịp thời nhằm bảo đảm các chính sách được tổ chức thực thi có hiệu quả ngay khi Luật có hiệu lực thi hành. Đồng thời, giao trách nhiệm cho chính quyền địa phương các cấp trong việc tổ chức thi hành luật.

Hai là, tổ chức quán triệt *Luật Thanh niên* tới lãnh đạo các bộ, ngành, cơ quan trung ương, tới cấp ủy, chính quyền các cấp nhằm nâng cao nhận thức trong việc tổ chức

triển khai và đưa *Luật Thanh niên* vào cuộc sống; tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức ở tất cả các cấp lãnh đạo từ trung ương đến cơ sở và trong đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức cũng như Nhân dân về tầm quan trọng và ý nghĩa của *Luật Thanh niên*; về vị trí, vai trò của thanh niên trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; xác định rõ trách nhiệm của các bộ, ngành trung ương và chính quyền địa phương trong việc chăm lo, bồi dưỡng, phát triển thanh niên.

Ba là, tiếp tục kiện toàn, hoàn thiện bộ máy QLNN về thanh niên tương xứng với nhiệm vụ được giao; từ đó bố trí đủ cán bộ, công chức chuyên trách thực hiện nhiệm vụ QLNN về thanh niên ở các bộ, cơ quan ngang bộ và các địa phương, nhất là ở Bộ Nội vụ để có đủ năng lực hoàn thành tốt nhiệm vụ được cấp có thẩm quyền giao. Đồng thời, tăng cường mối quan hệ phối hợp chặt chẽ giữa Bộ Nội vụ, các bộ, ngành, địa phương và Đoàn TNCS Hồ Chí Minh nhằm đáp ứng yêu cầu nâng cao hiệu lực, hiệu quả QLNN về thanh niên.

Bốn là, tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy đảng, chính quyền đối với CTTN và tổ chức triển khai các chính sách đã được quy định trong *Luật Thanh niên*. Tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật về thanh niên; lồng ghép các mục tiêu, chỉ tiêu về phát triển thanh niên trong xây dựng và tổ chức thực hiện chiến lược, chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của các bộ, ngành, địa phương; tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá tình hình thực hiện *Luật Thanh niên* và các chính sách, pháp luật về thanh niên.

Năm là, xây dựng cơ chế phối hợp liên ngành giữa Bộ Nội vụ với các bộ, ngành, địa phương trong việc thực hiện nhiệm vụ QLNN về thanh niên; xây dựng quy chế phối hợp giữa Bộ Nội vụ với Đoàn TNCS Hồ Chí Minh nhằm thực hiện tốt cơ chế phối hợp liên ngành trong việc thực hiện cơ chế, chính sách và pháp luật đối với thanh niên; tổ chức

triển khai *Luật Thanh niên*. Kiện toàn Ủy ban quốc gia về Thanh niên Việt Nam với đúng tinh chất là tổ chức phối hợp liên ngành, có chức năng tư vấn giúp Thủ tướng Chính phủ về CTTN theo đúng quy định của pháp luật.

Sáu là, tăng cường mở rộng hợp tác quốc tế về thanh niên; đẩy mạnh quan hệ hợp tác với các nước, các tổ chức quốc tế QLNN về thanh niên, trao đổi kinh nghiệm xây dựng, thực hiện chính sách đối với thanh niên; tranh thủ nguồn lực của các tổ chức quốc tế cho phát triển thanh niên. Tạo điều kiện để Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và các tổ chức thanh niên do Đoàn TNCS Hồ Chí Minh làm nòng cốt mở rộng quan hệ giao lưu, hợp tác với các tổ chức thanh niên trong khu vực và thế giới.

Bảy là, Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh cần phải tổ chức tuyên truyền, phổ biến rộng rãi *Luật Thanh niên* tới các tầng lớp thanh niên để thanh niên thấy rõ trách nhiệm của mình trong việc thực hiện *Luật Thanh niên*, thấy rõ những chính sách, pháp luật của Nhà nước dành cho thanh niên. Đặc biệt về vị trí, vai trò, trách nhiệm của thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đồng thời, phối hợp chặt chẽ với Bộ Nội vụ, các bộ, ngành, địa phương trong việc tổ chức triển khai, đưa các chính sách trong *Luật Thanh niên* đi vào cuộc sống □

Chú thích:

1. *Cần hoàn thiện chính sách, pháp luật đối với thanh niên trong tình hình mới*. <http://quochoi.vn>, ngày 20/8/2019.
2. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*. Tập 13. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 471.
3. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*. Tập 9. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 265.

Tài liệu tham khảo:

1. *Hiến pháp* năm 2013.
2. *Luật Thanh niên* của nước Cộng hòa Xéc-bi-a.
3. *Luật Thanh niên* của nước Cộng hòa Bun-ga-ri.
4. *Luật Thanh niên* của nước Cộng hòa Lát-vi-a.